

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 139/05-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 30. novembra 2005 v senáte zloženom z predsedu Štefana Ogurčáka a zo sudcov Juraja Horvátha a Lajosa Mészárosa prerokoval prijatú sťažnosť Ing. D. S., bytom K., zastúpeného advokátom JUDr. M. K., K., vo veci porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 1099/02 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 1099/02 p o r u š i l základné právo Ing. D. S. na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Ing. D. S. priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume 20 000 Sk (slovom dvadsaťtisíc slovenských korún), ktorú mu je Okresný súd Košice II p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

3. Ing. D. S. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 7 953 Sk (slovom sedemtisícdeväťstopäťdesiattri slovenských korún), ktorú je Okresný súd Košice II p o v i n n ý vyplatiť na účet jeho právneho zástupcu JUDr. M. K. do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 8. júla 2005 č. k. I. ÚS 139/05-9 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť Ing. D. S., bytom K. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. M. K., K., ktorou namietal porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 1099/02.

2. Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ 5. septembra 2002 podal okresnému súdu žalobu o neplatnosť výpovede proti S., a. s., B.. Predmetné konanie je vedené na okresnom súde pod sp. zn. 19 C 1099/02. Napriek tomu, že žaloba bola podaná v roku 2002, do podania sťažnosti ústavnému súdu nie je vo veci rozhodnuté.

Proti postupu okresného súdu podal sťažovateľ 30. júla 2004 sťažnosť na prietahy v konaní adresovanú Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky, ktoré sťažnosť postúpilo na prešetrenie predsedovi okresného súdu. Predseda okresného súdu listom sp. zn. Spr. 23196/04 z 8. novembra 2004 pripustil čiastočnú dôvodnosť sťažnosti sťažovateľa. Vzniknutá situácia však bola podľa neho spôsobená predovšetkým objektívnymi dôvodmi, a to veľkým počtom nevybavených vecí v súdnom oddelení zákonného sudcu.

3. Sťažovateľ okrem vyslovenia porušenia práv podľa označených článkov ústavy a dohovoru a prikázania okresnému súdu vo veci konať bez zbytočných prietahov žiadal priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 60 000 Sk.

Svoju žiadosť odôvodnil nasledovne: *„Všetky tieto skutočnosti jednotlivo, aj v ich vzájomnom prepojení pociťuje sťažovateľ ako neodškriepiteľnú krivdu, nespravodlivosť a úzkosť, ktoré sa neúmerným predlžovaním konania pred Okresným súdom Košice II len zvýraznili a znásobili.“*

Sťažovateľ zároveň žiadal priznať aj náhradu trov konania.

4. Na základe výzvy ústavného súdu sa k veci písomne vyjadril okresný súd listom sp. zn. Spr. 907/2005 z 11. augusta 2005 a k jeho vyjadreniu zaujal stanovisko 5. septembra 2005 právny zástupca sťažovateľa.

Okresný súd vo svojom vyjadrení z 11. augusta 2005 opísal chronológiu úkonov okresného súdu v predmetnom konaní a ďalej uviedol: *„Vzhľadom na chronológiu vo veci vykonaných úkonov je zrejmé, že k určitým prietahom v danom konaní došlo. Po podaní sťažnosti štátnej správe tunajšieho súdu konanie pokračuje plynule (...). K zjednaniu nápravy došlo, preto nie je jasné, aký cieľ sťažovateľ podaním ústavnej sťažnosti sledoval.“*

Navyše je potrebné poukázať i na skutkovú obtiažnosť daného konania, ktorá spočíva v nutnosti vypočutia väčšieho počtu účastníkmi navrhovaných svedkov.

Výšku požadovaného finančného zadosťučinenia odôvodňuje sťažovateľ i s poukazom na svoju sociálnu situáciu, čo považujem za neprijateľné.“

Právny zástupca vo svojom citovanom stanovisku uviedol: „*V plnom rozsahu trvám na podanej sťažnosti a skutkových a právnych dôvodov v nej uvedených.*

Existenciu prieťahov v konaní priznal samotný porušovateľ základného práva (...).

Ide o pracovnoprávny spor (neplatnosť rozviazania pracovného pomeru, ktorý sa osobitne nelíši od pracovnoprávnych sporov tohto druhu. Z hľadiska povahy veci však ide o konanie mimoriadne citlivé, pretože stav neistoty ohľadne trvania pracovného pomeru závažne ovplyvňuje zabezpečovanie životných potrieb účastníka konania, prípadne aj jeho rodiny (...).

Doterajšia dĺžka konania nie je akceptovateľná aj preto, že ide o pracovný spor, v ktorom sa pre navrhovateľa vždy rieši existenčná otázka (...).“

Ďalej právny zástupca vyčíslil trovy právneho zastúpenia v zmysle § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb za 3 úkony právnej pomoci v celkovej výške 7 953 Sk.

5. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia práva podľa označených článkov ústavy a dohovoru. Jej prerokovanie na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou základného práva – ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných pre meritórne rozhodnutie vo veci (napr. I. ÚS 157/02, I. ÚS 66/03).

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej pripojených písomností, z písomných vyjadrení účastníkov konania a zo spisu okresného súdu sp. zn. 19 C 1099/02 ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav predmetného konania:

- 5. september 2002 – sťažovateľ podal okresnému súdu žalobu o neplatnosť výpovede proti S., a. s., B. (ďalej len žalovaný);
- 18. november 2002 – okresný súd vyzval žalovaného na vyjadrenie sa k žalobe sťažovateľa;
- 4. december 2002 – žalovaný predložil okresnému súdu vyjadrenie k žalobe sťažovateľa;
- 1. október 2003 – okresný súd nariadil pojednávanie na 16. október 2003;
- 16. október 2003 – pojednávanie, na ktorom bol vypočutý sťažovateľ, bolo následne odročené na neurčito;
- 20. október 2003 – sťažovateľ predložil okresnému súdu stanovisko k vyjadreniu žalovaného;
- 27. september 2004 – okresný súd nariadil pojednávanie na 21. október 2004;
- 19. október 2004 – sťažovateľ navrhol okresnému súdu vykonanie nových dôkazov a žiadal vypočuť ním navrhovaných svedkov;
- 21. október 2004 – pojednávanie, na ktorom bol vypočutý sťažovateľ, bolo následne odročené na neurčito s tým, že sťažovateľ oznámi okresnému súdu adresy svedkov, ktorých na pojednávaní navrhol vo veci vypočuť a budú predvolaní svedkovia navrhnutí žalovaným;
- 25. október 2004 – sťažovateľ predložil okresnému súdu mená a adresy ním navrhnutých svedkov;
- 4. február 2005 – okresný súd vyzval sťažovateľa, či z jeho strany sú ďalšie návrhy na doplnenie dokazovania;
- 23. február 2005 – právny zástupca sťažovateľa oznámil okresnému súdu ukončenie právneho zastupovania sťažovateľa JUDr. J. B.;
- 7. marec 2005 – okresný súd nariadil pojednávanie na 5. máj 2005;
- 29. apríl 2005 – sťažovateľ oznámil okresnému súdu, že trvá na vypočutí ním navrhnutých svedkov a na vykonaní dôkazov v zmysle návrhu zo 16. októbra 2003 a z 19. októbra 2004;
- 5. máj 2005 – uskutočnilo sa pojednávanie, na ktorom sťažovateľ upozornil okresný súd na doplnenie jeho žaloby z 19. októbra 2004 a uviedol, že trvá na vypočutí svedkov a vykonaní dôkazov v zmysle jeho návrhu zo 16. októbra 2003 a z 19. októbra 2004;
- 17. máj 2005 – okresný súd nariadil pojednávanie na 30. jún 2005;
- 17. máj 2005 – sťažovateľ predložil okresnému súdu doplnenie výpovede z pojednávania konaného 5. mája 2005;

- 2. jún 2005 – sťažovateľ udelil plnomocenstvo na jeho zastupovanie pred okresným súdom advokátovi JUDr. M. K.;
- 20. jún 2005 – sťažovateľ predložil okresnému súdu výhrady k obsahom zápisníc z pojednávania z 21. januára 2005 a z 5. mája 2005;
- 30. jún 2005 – sťažovateľ oznámil okresnému súdu ukončenie právneho zastupovania JUDr. M. K.;
- 30. jún 2005 – pojednávanie, na ktorom boli vypočutí svedkovia navrhovaní žalovaným, bolo následne odročené na neurčito;
- 9. september 2005 – okresný súd nariadil pojednávanie na 25. október 2005;
- 25. október 2005 – pojednávanie bolo odročené za účelom vyhlásenia rozsudku na 27. október 2005;
- 27. október 2005 – uskutočnilo sa pojednávanie, na ktorom bol vyhlásený rozsudok, ktorým bola žaloba sťažovateľa zamietnutá.

III.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. (...)

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov (...).

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná (...).

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, I. ÚS 65/04).

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na naplnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet a právoplatne nerozhodli (I. ÚS 24/03, IV. ÚS 232/03). Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (II. ÚS 21/01).

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 1900/02 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že predmetom napadnutého občianskoprávneho konania je určenie neplatnosti rozviazania pracovného pomeru, t. j. vec,

ktorej povaha (spor o existenciu pracovného pomeru, ktorý je zdrojom príjmov sťažovateľa) si vyžaduje osobitnú starostlivosť všeobecného súdu o naplnenie účelu súdneho konania, čo okrem iného znamená, že všeobecný súd má povinnosť organizovať svoj procesný postup tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a skončená (§ 100 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku) a aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa naň osoba obrátila so žiadosťou o rozhodnutie (napr. I. ÚS 142/03, I. ÚS 145/03, I. ÚS 65/04).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote garantované v čl. 6 ods. 1 dohovoru, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESĽP ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd nezistil v doterajšom priebehu konania žiadnu takú okolnosť, ktorá by odôvodňovala záver o právnej zložitosti veci ovplyvňujúcej dĺžku konania pred okresným súdom.

Pri hodnotení faktickej zložitosti veci ústavný súd čiastočne akceptoval stanovisko okresného súdu, ktorý poukazuje na „*skutkovú obtiažnosť daného konania, ktorá spočíva v nutnosti vypočutia väčšieho počtu účastníkmi navrhovaných svedkov*“, avšak toto nie je okolnosťou ospravedlňujúcou stav právnej neistoty (ako dôsledku uvedeného postupu okresného súdu v posudzovanom konaní), v ktorej sa sťažovateľ nachádza od svojho vstupu do konania (5. septembra 2002) do podania sťažnosti ústavnému súdu.

2. V správaní sťažovateľa nezistil ústavný súd také skutočnosti, ktoré by opodstatňovali konštatovanie o ich vplyve na vznik zbytočných prieťahov v posudzovanom konaní.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej veci, pričom zbytočné prieťahy v konaní posudzoval ako celok s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu.

Vychádzajúc z obsahu sťažnosti a k nej pripojených dokumentov, ako aj zo stanovísk účastníkov konania a na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd konštatoval zbytočné prieťahy v období:

- od 4. decembra 2002 (žalovaný predložil okresnému súdu vyjadrenie k žalobe) do 1. októbra 2003 (okresný súd nariadil pojednávanie), t. j. v trvaní takmer 10 mesiacov;
- od 20. októbra 2003 (sťažovateľ predložil okresnému súdu stanovisko k vyjadreniu žalovaného) do 27. septembra 2004 (okresný súd nariadil pojednávanie), t. j. v trvaní viac ako 11 mesiacov.

Okresný súd tak v dôsledku svojej nečinnosti spôsobil prieťahy v konaní v trvaní viac ako 21 mesiacov.

Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 1.

4. Keďže v posudzovanej veci už bolo 27. októbra 2005 meritórne rozhodnuté, ústavný súd nepovažoval za potrebné rozhodnúť v zmysle ustanovenia § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde, t. j. prikázať, aby ten, kto základné právo alebo slobodu porušil svojou nečinnosťou, vo veci konal.

5. Ústavný súd môže priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadost'učinenie (čl. 127 ods. 2 ústavy, § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde).

Sťažovateľ žiadal priznať primerané finančné zadost'učinenie vo výške 60 000 Sk.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia prihliadol v tomto prípade na skutočnosť, že sťažovateľ podal predsedovi okresného súdu podľa § 17 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich (zákon o štátnej správe sudov) účinného v relevantnom čase sťažnosť na priet'ahy v konaní, po ktorej okresný súd vo veci konal v podstate plynulo a vo veci meritórne rozhodol.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je dostatočným zadost'učinením pre sťažovateľa. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať mu aj finančné zadost'učinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľa považuje za primerané v sume 20 000 Sk.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 2.

6. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby

úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Úspešnému sťažovateľovi vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia.

Advokát vykonal tri úkony právnych služieb, a to prevzatie a prípravu zastupovania, spísanie sťažnosti 21. júna 2005 a podanie stanoviska z 5. septembra 2005 k vyjadreniu okresného súdu.

Odmena za jeden úkon právnej služby (v zmysle § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb, t. j. 1/6 z výpočtového základu 15 008 Sk) je 2 501 Sk, čo predstavuje spolu s režijným paušálom 150 Sk sumu 2 651 Sk. Odmena advokátovi za poskytnuté služby v konaní pred ústavným súdom (za tri úkony právnych služieb) predstavuje spolu sumu 7 953 Sk.

Z uvedených dôvodov ústavný súd v tejto časti rozhodol tak, ako to je uvedené pod bodom 3 výroku tohto rozhodnutia.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. novembra 2005